

KECSKEMÉTI
KATONA JÓZSEF
MÚZEUM

Szakmai beszámoló

Pályázat címe:

**Jaj Istenem így kell annak lenni
Kecskemét és a Duna-Tisza köze az átmenet éveiben
1918-1920**

Tudományos konferencia

Pályázati szám: 204108/1566

A támogatási összegből a pályázó konferenciát valósított meg, és a program kiegészítéseként kamarakiállítását rendezte a konferencia idejére, és az azt követő hétre.

A program intézményi összefogás keretében valósult meg, három intézmény, a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára, a Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kara, valamint a Kecskeméti Katona József Múzeum együttműködésével. A pályázat benyújtója a három intézmény nevében a megyei hatókörű városi múzeum.

A konferencia címe: Kecskemét és Bács-Kiskun megye az átmenet éveiben, 1919-1920

A konferencia helyszíne: Kecskeméti Katona József Múzeum Cifrapalota Kiállítóhelye, Pávás terem

A konferencia időpontja: 2019. december 3.

Résztevők száma: 11 előadó, 90 fő konferencia résztvevő

A megvalósítás során nagymértékben tartani tudtuk magukat a pályázatban megfogalmazottakhoz. Az egész napos eseményen tizenöt perces előadásokat hallhattak az érdeklődők a korszakkal foglalkozó szakemberektől, helytörténeti megközelítéssel.

A tanácskozás célja az volt, hogy bemutassa az első világháború befejezésétől a Trianoni békeszerződés aláírásáig eltelt eseményekben igen gazdag két év történetét. A jelenlegi Bács-Kiskun megyét és Kecskemét városát e korszak kiemelten érintette. A háború gazdasági hatásai, az ország elszigetelése és a megszálló csapatok jelenléte, a társadalmi feszültségek, a gyors politikai átalakulások, a Tanácsköztársaság majd a fehérterror időszaka mind jelentős hatással voltak az ország középső területein élők mindennapjaira.

A tudományos kutatómunka eredményekét a kutatások és a feltárt tényadatok bemutatása – az egyes emlékművek felújítása mellett – társadalmi szükséglet. Az első világháborút követő időszak mikrotörténeti feltárásának hiánya közel 100 éves elmaradás. A résztvevő intézmények számára kiemelten fontos volt, hogy tudományos megalapozottsággal gazdagítsák a témát. A forrás- és egyúttal regionális múltfeltáró tevékenység nagy lendülettel zajlott a megyében az elmúlt években. A konferencia keretében a kevésbé vagy rosszul ismert események a források tükrében kerültek tisztázásra és objektív bemutatásra. Az előadók mind az események, mind a kapcsolódó történelmi személyek szerepét tudományos igényességgel mutatták be.

Az egész napos konferencia résztvevőit Dr. Szeberényi Gyula Tamás, Kecskemét Megyei Jogú Város alpolgármestere köszöntötte. „Princip jól célzott. Pontosan az életünk közepébe” – kezdte megnyitóbeszédét az alpolgármester. Márai szavai jól megragadják azt a történelmi hangulatot, amit az első világháború utáni generációk éreztek, amikor erre a korszakra visszagondoltak. Megnyitóbeszédében hangsúlyozta, száz év telt el a Mohács utáni magyar történelem legnagyobb megrázkódtatása óta, de ezek az események velünk vannak ma is. Mert az I. világháború, majd az azt követő zűrzavaros időszak kiváló táptalaja volt olyan eszméknek, mely szakított a szerves fejlődés gondolatával, mely radikális megoldással kívánta kezelni a felmerülő problémákat. És ezek a kezelések máig tartós sebeket okoztak, melyeknek természetes gyógyulását inkább hátráltatta, mint segítette a különböző gyógyító szándék.

Kitért a korszak kapcsán a politikusok és a történészek feladatára: a történész feladata a korszak tudományos megalapozottságú bemutatása. Nem könnyű feladat, hiszen a politika nagyban átjárja ezeket a kérdéseket, és nincs még meg az a történelmi távlat, ami megkönnyíti a pártatlan megközelítést. Hangsúlyozta, hogy nagyon jelentős feladatot vállalt a három kecskeméti intézmény, tudományos műhely, hogy ezt a tudományos konferenciát megrendezte, hogy a tudományos megalapozottság igénye kifejezésre jusson.

Az alpolgármesteri köszöntő után a három szervező intézmény vezetője köszöntötte a résztvevőket, és elmondta, miért is fontos számára az egész napos, sok szakembert felvonultató esemény.

Dr. Rosta Szabolcs, a Kecskeméti Katona József Múzeum igazgatója emlékeztette a résztvevőket, hogy régi adósság a konferencia megszervezése, és bíz benne hogy a múlt feltárása segíti a jövőt.

Dr. Gyenesei József, a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltárának igazgatója kiemelte, hogy a három intézmény egyetértett abban, hogy erről a fontos évfordulóról, időszakról szólni kell, mégpedig objektíven, források segítségével hívásával.

Fülöp Tamás, a Neuman János Egyetem rektora, a konferencia levezető elnöke köszöntőjében kifejtette, három olyan intézmény fogott össze, amely meghatározó szerepet tud vállalni a helytörténet feldolgozásában.

A konferencia bevezető előadásában *Professzor dr. Romsics Ignác* egyetemi tanár átfogó, részletes képet adott a megjelölt időszakról. Pályáját a kecskeméti levéltárban e téma kutatásával kezdte. Nem tabula rasa tehát ez a korszak, hiszen a vaskos, és mai napig használható és helytálló dokumentumkötet, a forrásfeltáró munka ma is alapmű a korszak kutatásához. Az 1919-21 közötti időszak, levéltári forrásokon alapuló feldolgozását hallgathatta meg a konferencia közönsége 45 percben. Az előadás keretet adott a helytörténeti, résztemákat feldolgozó további előadásokhoz.

Bognár Anikó, történész-néprajzkutató főmuzeológus előadásában a háború utolsó hónapjaiig tekintett vissza. Hazatérnek a katonák című előadásában a fronton lévő katonák hazaérkezése és civil életbe való beilleszkedése került bemutatásra. A hátszág mindennapi életében is nyomot hagyott a több mint négy évnyi háború, de a kecskemétiak nagyon várták haza katonáikat. Az ünnepélyes fogadás után megkezdődtek a leszerelések, megtiltották a fegyverviselést. A legfontosabb ügyeket a visszatérést követően szabályozták: az étkezést, az egészségügyi ellátást, a munkakeresést, a ruhaellátást, a rokkantak segélyezését. A központi segélyeken kívül lakossági gyűjtés is indult a katonáknak.

Hlbocsányi Norbert, főlevéltáros a Kecskeméti Nemzeti Tanács vezetője, Horváth Mihály életét mutatta be. Az egykori kecskeméti orvos rendkívüli népszerűségnek örvendett. A korszak sajtója szokatlan módon magasztalta dr. Horváth Mihályt. Kecskemét életében számtalan és fontos gazdasági, politikai, társadalmi és egyházi tisztségeket töltött be, jó szándékú, igazságos, elveihez hű, mindig kitarató ember volt, aki 1918. november 2-tól 1919. február 25-ig a Nemzeti Tanács elnöki tisztségét is betöltötte.

Dr. Gyenesei József, főlevéltáros A kecskeméti nemzetőrség 1918-19-ben című előadásában a nemzetőrség kecskeméti egységeinek létrejöttéről, tevékenységéről és annak megítéléséről szólt. 1918 őszén a lakosság az ország szinte valamennyi településén, saját jól felfogott érdekében, önként részt vállalt a háborús összeomlás nyomán felbomlott közrend helyreállításában. A békésebb állapotok megteremtésében, illetve fenntartásában a meggyengült karhatalmi erők mellett a háborús évek elején már életre hívott és ekkor újra megszervezett polgárőrség, valamint az újonnan megalakított nemzetőrség is közreműködött. A kecskeméti nemzetőrség létrejöttétől kezdődően hathatós segítséget nyújtott a város közrendjének fenntartásában a népköztársaság fennállásának időszakában. 1918 végi, központilag elrendelt újjászervezése a testület elsorvasztását jelentette valójában s megmaradt egységei végül a helyi vörös őrségbe olvadtak be.

Dr. Nánási László PhD, c. egyetemi docens Terrorok a Duna-Tisza közén 1919-20-ban című előadása jogtörténeti szempontból vizsgálta az érintett korszakot. A terror fogalmának értelmezéséből és elemzéséből indult ki az előadás. A vörösteror (1919. III. 21-VIII. 1) 128 áldozatot követelt a megyében. A fehérterror (1919. IX.- 1920. IV.) időszakában 118-an veszítették életüket. A történeti és jogi irányú megközelítés új szempontokat mutatott be, segítve ezzel az események objektív feldolgozását.

Székelyné Kőrösi Ilona, nyugalmazott főmuzeológus Sándor István polgármester személyét mutatta be. A lelkiismeretes városvezető már a nagy háború ideje alatt is Kecskemét polgármestere volt. Polgármesterként példaértékű helytállás jellemezte az első világháború éveiben és az azt követő zavaros időszakban. Józansága és szervezőkészsége a város működőképességét tartotta fenn 1919-1920-ban. Mégis a Tanácsköztársaság leverése után a kecskeméti fegyelmi választmány az őszirózsás forradalom és a proletárdiktatúra alatt a várost ért károkért őt vonta felelősségre; pénzbüntetésre ítélték, nyugdíjazták.

Szabó Bence, főlevéltáros Kecskemét 1919. évi román megszállásának egyik elemét, az anyagi veszteségeket dolgozta fel előadásában. A gazdasági válságok típusaiból kiindulva mutatta be Kecskemét helyzetét a román megszállás ideje alatt. A megszálló haderő minden erőforrás, érték, ingó és ingatlan vagyon fölött kizárólagos jogkörrel diszponált. Akár a stratégiai fontosságú nyersanyagok és élelmiszerek elosztását, akár a magántulajdonban okozott károkat tekintjük, összességében az a benyomás alakul ki a korszak kutatójában, hogy a megszálló csapatok mindenből csak annyit kíméltek meg, illetve juttattak a lakosság vagy a közigazgatás részére, amennyit a konszolidáció és az itt állomásoztatott hadsereg ellátása feltétlen megkövetelt. Minden egyéb vonatkozásban törekedtek a mozgósítható értékek, hadisarc jelleggel elrekrivált, zárt, lefoglalt vagyon megszerzésére, kiaknázására, legyen az akár készpénz, jármű, élelmiszer, élőállat vagy bármi, ami mozdítható. Részletesen ismertette a parasztságot, az üzemeket, a közvagyonban esett károkat.

Dr. Rigó Róbert, főiskolai tanár a Kecskeméti Református Egyházközség életét, szerepvállalását és nehézségeit mutatta be az átmenet éveiben, 1918-1920 között. A lelkészek, a presbitérium mindennapi gondjai és nehézségei mellett az intézményfenntartó egyház is komoly problémákkal és anyagi nehézségekkel küzdött. A Tanácsköztársaság időszakának egyházellenes intézkedései, és az arra adott helyi válaszok helyt kaptak az előadásban.

Hajagos Csaba, történész-muzeológus a vizsgált korszak, Az 1918-1920 közötti kritikus időszak tárgyi öröksége a Kecskeméti Katona József Múzeumban című előadása tárgyközpontú, a bemutatott kísérő kiállításhoz kötődött. A szimbólumok, jelképek értelmezése, a jellegzetes tárgyak bemutatása korszak mindennapjait helyezték előtérbe.

Dr. Fülöp Tamás, főiskolai tanár az 1920-as éveket vizsgálta. Bemutatta a városfejlesztési lehetőségeket, a mezővárosi fejlődés kufutását az 1920-as években Kecskeméten és az alföldi városokban. A város birtokpolitikájának és gazdasági helyzetének vázolásán után bemutatta hogy az első világháború után milyen jelentős forrásigénye volt a magyar városoknak. E források jelentették a további fejlődés kulcsát. 1925-26-ban, kormányzati felügyelettel, az eladósodást megakadályozva vehettek fel hitelt a városok. 10 törvényhatósági jogú város és 38 rendezett tanácsú város jelentette be hiteligenyét – Kecskemét azonban nem volt köztük. Túl drágának tartotta a hitelt, és végül forrásigenyét hazai fejlesztési forrásokból tudta biztosítani.

Dr. Falusi Norbert, történész: Az erdélyi magyar regionalizmus kecskeméti kötődései az 1910-es években című előadása a politikai gondolkodásról szólt. Az erdélyi magyar regionalizmus történetét Posta Béla személyén keresztül mutatja be, aki Kecskeméten született 1862-ben. Régészeti munkássága közismert. Az Erdélyi Szövetség egyik alapítója volt, melynek az erdélyi magyarság erősítése volt egyik legfőbb célkitűzése.

A konferencia hetében a múzeum és a levéltár szakemberei egy különleges kamarakiállítást tártak a látogatók elé: válogatást a korszak tárgyi emlékeiből és levéltári iratanyagából. Ezáltal a konferencián elhangzó előadások egyes részei „tárgyasult” formában is megjelentek, hozzájárulva az ismeretátadás folyamatához.

Kecskemét és a Duna-Tisza köze az átmenet éveiben 1918-20 című kamarakiállítást a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára és a Kecskeméti Katona József Múzeum rendezte. A tárlatnak a Pávás terem adott otthont.

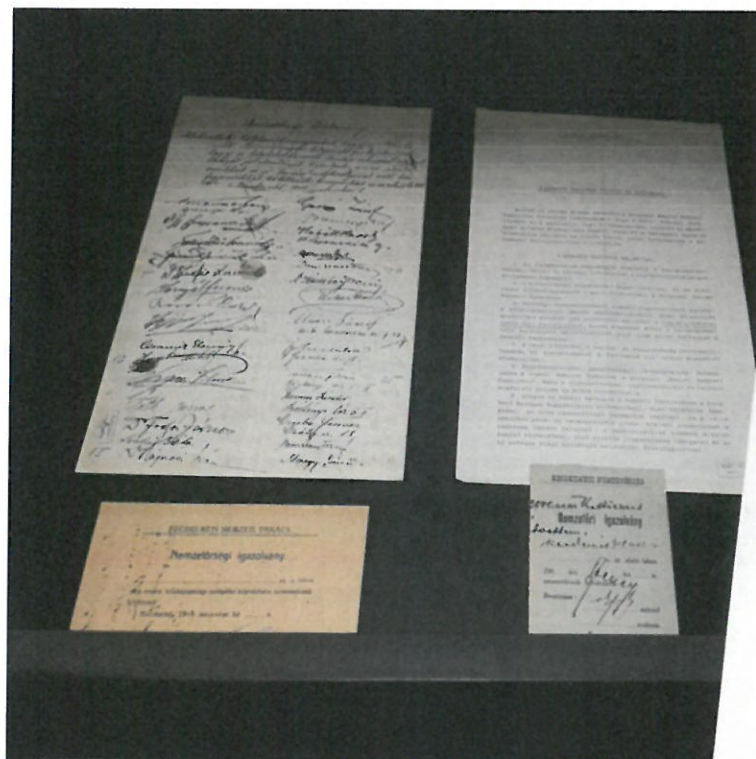
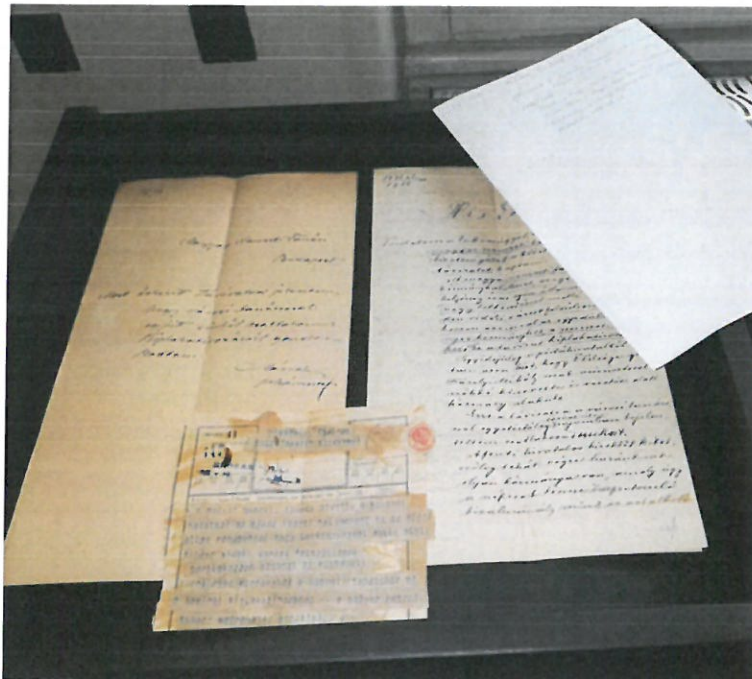
A kamarakiállítás három egységből épült fel. A levéltári dokumentumok, a múzeumi műtárgyak és fotók.

A korabeli fotók a Tanácsköztársaság kecskeméti eseményeit mutatták be. X bannerekre nagyítottuk és nyomtattuk őket, így ez az egység a későbbiekben egyéb helyszíneken is bemutatható lesz. A múzeumi műtárgyak a történeti gyűjtemény jeles darabjai, nyomtatott falragaszok, röplapok, de mindennapi használati tárgyak, és kiegészítések is helyt kaptak a vitrinekben.

A levéltári iratokat is eredeti formájukban tudtuk bemutatni. Köztük a Nemzeti Tanács iratai, hirdetmények, nemzetőr igazolványok, kérelmek, a Direktórium iratai és rendelkezései, pecsétnyomók és szavazólapok is a vitrinekbe kerültek. A látogatók számára különleges alkalmat jelentett a levéltári iratok szinte kézzel fogható közelsége – természetesen zárt vitrinben, valamint az iratok olvasása, böngészése.

Az előadások kézíratai a Kecskeméti Katona József Múzeum Történeti Adattárában kerültek elhelyezésre. A konferencia előadói számára csoportos étkezést biztosítottak a szervezők a Református Internátusban a pályázati forrásból.

A konferencia hiánypótló szerepet töltött be. Ilyen típusú tematikus rendezvény, konferencia, melybe a legújabb kutatások beépültek, nem volt az elmúlt időszakban. A rendező intézmények célja közös volt és egységes, és a helytörténet feltárásában példaértékű az elkövetkezendő időszakban.

A szakmai beszámolót a Kecskeméti Katona József Múzeum honlapján közzétesszük.

<https://muzeum.kecskemet.hu/rolunk/palyazatok-projektek/>

MEGHÍVÓ

KECSKEMÉT ÉS A DUNA-TISZA KÖZE AZ ÁTMENET ÉVEIBEN 1918-1920

Tudományos konferencia
a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun
Megyei Levéltára
a Neumann János Egyetem Pedagógusképző Kara
és a Kecskeméti Katona József Múzeum
szervezésében

Időpont: 2019. december 3.

Helyszíne: Cifrapalota Kiállítóhely, Kecskemét, Rákóczi út 1.

Regisztráció: 9.00-tól

9.45: A résztvevőket köszönti és a konferenciát megnyitja: Dr. Szeberényi Gyula Tamás Kecskemét MJV alpolgármestere

10.00: Köszöntő a szervező intézmények nevében: Dr. Rosta Szabolcs a Kecskeméti Katona József Múzeum igazgatója és Dr. Gyenesei József Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltárának igazgatója

A konferencia levezető elnöke: Dr. Fülöp Tamás, a Neumann János Egyetem rektora

Nyitó előadás:

10.10-10.50: Dr. Romsics Ignác történész, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja: Duna-Tisza köze és Kecskemét 1918-1920-ban

Előadások:

10.50-11.05: Bognár Anikó, történész-néprajzkutató főmuzeológus, Kecskeméti Katona József Múzeum: Hazatérnek a katonák.

11.05-11.20: Hlbocsányi Norbert, főlevéltáros, a Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára: A Kecskeméti Nemzeti Tanács vezetője, Horváth Mihály élete.

11.20-11.35: Dr. Gyenesei József, főlevéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára: A kecskeméti nemzetőrség 1918-19-ben

11.35-11.50: Dr. Nánási László PhD, jogtörténész, c. egyetemi docens, Szegedi Tudományegyetem: Terrorok a Duna-Tisza közén 1919-20-ban

11.50-12.10: Kérdések, hozzászólások

12:10-13:30: szünet

13.30-13.45: Székelyné Körösi Ilona, történész: Polgármester a diktatúra árnyékában. Sándor István tevékenysége 1918-1920.

13.45-14.00: Szabó Bence, főlevéltáros, Magyar Nemzeti Levéltár Bács-Kiskun Megyei Levéltára: Az 1919. évi román megszállás okozta anyagi veszteségek Kecskemét gazdaságában.

14.00-14.15: Dr. Rigó Róbert, történész szociológus, főiskolai tanár, Neumann János Egyetem: A Kecskeméti Református Egyházközség az átmenet éveiben (1918-1920).

14.15-14.30: Hajagos Csaba, történész-muzeológus, Kecskeméti Katona József Múzeum: Az 1918-1920 közötti kritikus időszak tárgyi öröksége a Kecskeméti Katona József Múzeumban

14.30- 14.45: Dr. Fülöp Tamás, történész, főiskolai tanár, Neumann János Egyetem: A modernizáció kényszere - városfejlesztési lehetőségek az 1920-as években Kecskeméten és az alföldi városokban

14.45- 15.00: Dr. Falusi Norbert, történész: Az erdélyi magyar regionalizmus kecskeméti kötődései az 1910-es években

15.00-15.10: Kérdések, hozzászólások

15.10: A konferencia zárása: Dr. Fülöp Tamás, a Neumann János Egyetem rektora

Sikeres feltöltés

×

NKA pályázati beszámolók

NKA pályázati beszámolók

Intézmény, Pályázat címe, azonosítója

🔍 Keresés

[2015](#)

[2016](#)

[2017](#)

[2018](#)

[2019](#)

[2020](#)

[Hírek](#)

[Adatbázisok](#)

[Rólunk](#)

[Közreműködők](#)

[Kapcsolat](#)

[GY.I.K.](#)

Hungaricana
7700 Budapest

Tetszik az oldal

Megosztás

Az ismerőseid közül te lehetsz az első, akinek ez tetszik.